

**EKONOMICHNI
OSNOVY HALYTSKOÏ
DERZHAVNOSTY**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649771875

Ekonomichni osnovy halytskoї derzhavnosty by Stepan Rudnytsky

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

STEPAN RUDNYTSKY

**EKONOMICJNI
OSNOVY HALYTSKOÏ
DERZHAVNOSTY**

С. Р.

Економічні основи
галицької державности.

Львів—Відень, 1921.
Видання „Українського Пралору“.

Всі ми, що положили собі завданням вибороти державну самостійність Галицької України, дуже добре знаємо, що не боремося за державу, яка мала б існувати вічно, яка мала би бути постійно відокремлена від України над Богом, Дніпром, Доном, Кубаню. Справа Соборної України покищо стоїть погано. Недостача освіти й національної свідомости в інтелігенції, спарована з псевдосоціалістичною дурійною, загнали справу соборно-української державности в сліпу вулицю, з якої на перший погляд нема ніякого виходу за винятком різних фантастичних плавань по водах...

Та всеж таки в з цієї сліпої вулиці вихід. Вузенький він і непривабливий для деяких наших „діячів“, що хотілиб знов впливати на широке море, знов із такимже „успіхом“, як впливали 1917—19 р. Цей вихід іде заулками й сутечами й веде на невеличкий загуменок. Та згодом він щораз ширшатиме й виведе весь український народ етапами до великої вимріяної цілі. Цей вихід — то Галицька Державність. Її досягнення ледви чи зможе покласти головну основу збудування Соборної України. Та воно буде напевно одною з головних і конечних основ цього великого діла.

Це, що Галицька Україна з історичних причин, з огляду на національну свідомість її народа, на клич самовизначення і т. и. має право на самостійне державне життя — ледви чи який Українець стане перечити. Та в багатьох головах родяться сумніви щодо життєздатности галицької держави з найважливішого, а саме економічного боку.

Галичина — мовляв — така мала, така бідна, така запущена, що її державність по простим економічним обчисленням зможе вдержатись ледви кілька років і скінчиться катастрофою.

Але всі сумніви в економічну життєздатність Галичини це так само відгомін польських базікань про цю справу, як свогочасне базіканне про економічну нездатність до життя Великої України було тільки ехом московських базікань. Аджеж український інтелігент не знає своєї рідної землі, працювати над здобуттем собі цього знання не хоче, тому мусить бути ехом усього, що говорять і пишуть про його рідний край чужинці — хочби й вороги.

Польські політики, вчені й невчені, соціалісти і вшехполяки, згідним хором голосять і Антанті і своїй суспільности й нам, що Галичина не має підстав до самостійного існування. І то не тільки з політичних, але (головно) з економічних причин.

А ми слухаємо й віримо. Тимчасом справа виглядає при ближшій пізнанню цілком инакше.

Українська Галичина має 55.000 км² простору, з українською частиною Буковини поверх 60.000 км². Чи це замала територія для самостійної держави, коли Швейцарія має тільки 41.000 км², передвоєнна (1912) Сербія 48.000 км², Данія 30.000 км², Нідерланди 34.000 км², Бельгія 29.000 км², про інші малі держави не згадуючи? Всі ці держави існували собі гарненько й існують і силу мають!

Українська Галичина мав (1914) 5,450.000 населення, з українською Буковиною поверх 5,900.000. Чи за мало того населення для утворення самостійної державності, коли перед війною мала Португалія 5,960.000 населення, Швеція 5,713.000, Болгарія 4,712.000, Греція 4,700.000, Сербія 4,490.000, Швейцарія 3,765.000, Данія 2,860.000, Норвегія 2,392.000 і т. д?

Нема доступу до моря? Ось і Швейцарія його не має і якоесь живе. Дай Боже й нам так! І Сербія жила без моря й Чорногора..

Каже дехто, що Галичина бідна? Подивімся, чи це правда! Пічнемо від найбільше примітивних галузей господарки й будемо йти щораз вище.

Лісів має Українська Галичина по катастрофним обчисленням 1,450.128 га (26,2% простору краю), з українською Буковиною поверх 1,700.00 га, Швейцарія має ледви половину (878.500 га) цього, Бельгія, Нідерланди й Данія разом тільки 1,060.000 га, ціла Велика Британія тільки 1,240.000 га!

До того ліси Галичини відзначаються дивно високим річним приростом дров'яної маси (4—4½ м³ на га і рік) й у наших Карпатах в ще доволі пралісів з невичерпаними припасами будівельного дерева. Перед війною продукувала Українська Галичина коло 6,000,000 м³ дерева й вивозила поверх 1,000,000 м³ будівельного дерева за границю. І то мимо страшної польської господарки! Прошу собі уявити, що можна буде зробити з цього багатства, коли буде користуватись ним не чужий експлуататор і барішивник, а все населення Української Галичини, коли ліси перейдуть на власність або бодай під видатний догляд держави й громадянства, коли залісимо пусті облази й узбіча, ріжні „пасовиска“ без трави, пісчуги, рінища, коли позакладаємо трачки, фабрики дерев'яної маси, папери, целюльози і т. и? Кілько то рук і голів найде роботу при галицьких лісах, коли їх схочемо модерно загосподарувати! Кілько то шкоди від повеней, безвіддя, погіршення клімату і т. и. мише наш край, коли це загосподарованне стане дійсністю!

І ловецтва не треба легковажити. Пересічний галицький Українець, коли він не мисливий, знає про дичину тільки те, що вона робить хліборобови великі шкоди. Не диво — бо полювання стало монополем упривілевних слоїв і не приносить сливе ніякого хісна суспільности. Давне багатство звіринне цілком винищене, новітньої „годівлі“ дичини, яка приносить великі

зиски, не можна буде завести скоріще, аж Галичина дістане державну самостійність. Коли Галичина дає річно 90.000 зайців, 50.000 куропаток, то така густо населена Чехія дає перших 800.000, других 1.000.000! Всі ліси Української Галичини можна замінити на звіринці й потягати відси величезні доходи. Води Української Галичини уявляють собою теж величезні, дотепер за польською господаркою ніяк не визискані багатства. Що більше! Ся погана господарка поробила з нашими водами таке, що вони не то що не приносять пожитку, а навпаки: роблять страшні шкоди. В 1884 р. зробили у нас повені шкоди на 27 мільонів корон, в 1893 на 20 мільонів, в 1905 на 15 мільонів! А тимчасом колиб ці ріки як слід урегульовано, то наша Галичина малаб: 1. спокій від повеней, 2. кілька гарних водяних шляхів (Сян від Перемишля, Буг від Камінки, Дністер від Журавна, Прут від Коломиї), придатних для малих пароплавів і барж, 3. по-верх 500.000 парових кіньських сил для промислу, лучби і т. и. Ці водяні сили величезні! Пригадую, що ціла передвоєнна Галичина мала в своїому промислі нецілих 60.000 парових коней, значить — мало що понад $\frac{1}{10}$ частину цього, що моглиб нам дати наші рідні води! Їх силою можемо сливе цілу нашу країну електрично освітити, гонити довгі роки дослівно всі фабрики й майстерні і може ще деякі залізници!

З водами зв'язане рибальство. І його не треба легковажити, навпаки — пригадати собі, яка велика була торгівля колишньої „Червоної Русі“ рибою, поки її не знищила польська господарка. Річна передвоєнна продукція риби в Українській Галичині ледви переходила 1,000.000 kg. Смішно мало, коли подумаємо, що наші ріки незатровні ще відпадками фабричного промислу й що є в нас після катастрофних обчислень 21.000 га самих ставів! Річний приріст риби в гірше загосподарених ставах доходять до 80 kg на 1 га, в добре загосподарених навіть до 400. Коли візьмемо просте середнє число, дістанемо число 5,000.000 kg річно як продукцію ставів Української Галичини!

Найважливіша галузь народнього господарства Української Галичини це хліборобство. Не будемо тут довго розводитися над цим, що Галичина була вже за княжих часів землею багатою на збіжжє і в XVI та XVII століттю так багато хліба давала Польщі на вивіз, що сама вона підпала потім повній руїні. Правда, під австрійським пануванням Українська Галичина прийшла до себе. Та не дуже, бо австрійсько-польський уряд уживав усіх засобів, щоб недопустити до господарського розвитку Українців. Колиж пригадаємо, що хліборобське населення Української Галичини складається в $\frac{1}{10}$ з Українців, зрозуміємо, що від цього протнукраїнського курсу мусіло терпіти й усе хліборобство Української Галичини само по собі. Суспільна австрійсько-польська політика